

## Ontwerp Beleidsregel Instellen onttrekkingsverbod uit oppervlaktewaterlichamen

### Algemeen

In artikel 3.6 van de Keur is de bevoegdheid opgenomen dat het bestuur in geval van grote waterschaarste of in geval van dreiging van zo'n situatie, over kan gaan tot het verbieden van onttrekkingen aan oppervlaktewater. Zo nodig in afwijking van verleende vergunningen of algemene regels. In het Operationeel bestrijdingsplan droogte, vastgesteld door het dagelijks bestuur op 19 januari 2021, zijn de verschillende droogtefasen opgenomen. Ook is daarin opgenomen dat tot het beperken van onttrekkingen uit oppervlaktewaterlichamen kan worden overgegaan indien droogtefase 1 (fase geel) wordt bereikt, zie bijlage 1 bij deze beleidsregel. In de droogtefasen 2 (fase oranje) en 3 (fase rood) kunnen verdergaande beperkingen worden ingesteld.

### Verdringingsreeks

Deze beleidsregel bevat een weging van de verschillende belangen die aan de orde zijn in een situatie van (dreigend) watertekort. De nummering in onderstaande tabel geeft de rangorde van belangrijkheid aan. Vertrekpunt is de in het Waterbesluit opgenomen verdringingsreeks (artikel 2.1 Waterbesluit). Artikel 2.2 Waterbesluit biedt de provincie de bevoegdheid nadere regels vast te stellen over de verdeling binnen de categorieën III en IV. Er kunnen geen wijzigingen worden aangebracht tussen de categorieën. In het Provinciaal Waterprogramma Limburg 2022-2027 is onderstaande regionale verdringingsreeks voor oppervlaktewateren in Limburg opgenomen. Deze is te beschouwen als de nadere invulling als bedoeld in artikel 2.2 Waterbesluit.

<p><b>Categorie 1: Waarborgen veiligheid tegen overstroming en voorkomen van onomkeerbare schade:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. stabiliteit waterkeringen</li> <li>2. het voorkomen van klink en zettingen</li> <li>3. voorkomen van onomkeerbare schade aan natuur</li> </ol> <p>gaat voor</p>
<p><b>Categorie 2: Nutsvoorzieningen:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. drinkwatervoorziening</li> <li>2. energievoorziening</li> </ol> <p>gaat voor</p>
<p><b>Categorie 3: Kleinschalig hoogwaardig gebruik:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- tijdelijke beregening kapitaalintensieve gewassen,</li> <li>- verwerken van industrieel proceswater,</li> <li>- doorspoelen stadswateren</li> </ul> <p>gaat voor</p>
<p><b>Categorie 4: Overige belangen:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. aquatische ecologie en waterkwaliteit: <ul style="list-style-type: none"> <li>- minimaal debiet in beken met hoge ecologische waarde</li> <li>- bestrijding botulisme en blauwalgen i.v.m. ernstige risico's volksgezondheid</li> <li>- minimaal debiet vistrappen (tijdens vismigratie)</li> </ul> </li> <li>2. andere belangen: <ul style="list-style-type: none"> <li>- scheepvaart (incl. recreatievaart)</li> <li>- landbouw</li> <li>- landnatuur (voor zover geen onomkeerbare schade)</li> <li>- koelwater industrie</li> <li>- overige aquatische natuurwaarden</li> </ul> </li> </ol>

*Tabel 2: Verdringingsreeks voor oppervlaktewater met regionale invulling*

De verdringingsreeks is gebaseerd op landelijke afspraken. De categorieën 1 en 2 van de verdringingsreeks zijn landelijk vastgelegd. Voor categorie 1.3 'voorkomen van onomkeerbare schade aan natuur' zijn voor Limburg een viertal gebieden (Mariapeel, Groote peel, Ringselven en Loozerheide) op de landelijke kaart (<https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/handboek-water/thema-s/watertekort/verdringingsreeks>) vastgesteld.

### Instellen onttrekkingsverbod uit oppervlaktewaterlichamen (droogtefase 1/geel)

In de fasering, zoals opgenomen in het Operationeel bestrijdingsplan droogte, wordt een onttrekkingsverbod ingesteld als de afvoer in meer dan 50% van de referentiebekken in de onderscheiden gebieden lager is dan de basisafvoer (10% van de jaarlijkse statistische piekafvoer)

(zie hierna opgenomen tabel). Het onttrekkingsverbod geldt dan voor alle oppervlaktewaterlichamen, tenzij één van de hieronder vermelde uitzonderingssituaties van toepassing is. Het onttrekkingsverbod is niet van toepassing op Rijkswateren die binnen het beheergebied van het waterschap liggen.

#### **Uitzonderingen op onttrekkingsverbod**

Het onttrekkingsverbod geldt niet voor de volgende uitzonderingen (limitatief):

1. Veedrenking middels een weidepomp, mits niet mechanisch aangedreven.
2. Onttrekkingen uit een oppervlaktewaterlichaam ten behoeve van de volgende kapitaalintensieve teelten. Dit in verband met beschadiging van de planten en/of vruchten ten gevolge van gebruik van grondwater en of ten gevolge van zonverbranding:
  - bedrijfsmatige fruitteelt
  - bedrijfsmatige groenteteelt
  - bedrijfsmatige bloemen- en plantenteelt
  - bedrijfsmatige bomenteelt

#### *Toelichting*

Gebruik van grondwater kan schade veroorzaken aan bepaalde kapitaalintensieve teelten als gevolg van bijv. ijzerafzetting op de planten en/of vruchten. De felle zon kan tot verbrandingsschade in de fruitteelt leiden.

Voorbeelden van gewassen/teelten die NIET als kapitaalintensief worden aangemerkt zijn:

- Grasland (incl. graszoden)
- Maïs
- Suikerbieten
- Aardappelen
- Granen
- Bloembollen.

Deze gewassen en teelten kunnen zonder problemen met grondwater worden berekend. Een uitzondering op het onttrekkingsverbod is hiervoor dan ook niet nodig.

#### 3. Subirrigatie

Subirrigatie is een vorm van irrigatie waarbij water aan oppervlaktewater wordt onttrokken en via een regelbaar drainagesysteem wordt geïnfiltreerd in het perceel. Dit is doorgaans een meer efficiënte manier van watergebruik dan de traditionele manier met haspelberegening. Vanwege het efficiëntere watergebruik kan een uitzondering op het verbod op het onttrekken van oppervlaktewater via subirrigatie worden gemaakt voor zover onttrokken wordt uit een oppervlaktewater met de functie omgevingsgericht water (zie bijlage 2). Subirrigatie uit oppervlaktewateren met de functie natuurbeek (zie bijlage 2) is niet van het onttrekkingsverbod uitgezonderd vanwege de hogere ecologische kwaliteit van deze wateren. Dit onderscheid is in overeenstemming met de verdringingsreeks.

Deze uitzondering op het onttrekkingsverbod vervalt als 50% van de in de tabel referentiebeken (zie hiervoor) opgenomen wateraanvoerbeken (Kwistbeek, Neerbeek, Lollebeek, Everlose Beek, Afleidingskanaal en Oostrumschebeek) de basisafvoer bereiken.

#### 4. Pilotstudies

Het onttrekkingsverbod geldt niet voor met name te noemen pilotstudies die zijn gericht op het bijdragen aan waterconservering. Deze studies zijn onder meer gericht op het verwerven van kennis en inzicht op het gebruik van water en waterconservering – ook in perioden van een (dreigend) watertekort - en zijn naar hun aard kleinschalig en tijdelijk.

#### 5. Groot maatschappelijk belang

Een groot maatschappelijk belang wordt toegekend aan de bewatering van jonge boomaanplant in het openbaar gebied en voor sportvelden. In beperkte mate wordt toegestaan dat oppervlaktewater wordt onttrokken aan de Geul en de Gulp voor dit doel. Hiermee kunnen maatschappelijke kosten worden bespaard.

Aan deze uitzondering zijn de volgende voorwaarden verbonden:

- Bedrijven, sportcomplexen of gemeenten moeten onttrekkingen melden. Zij doen dat door de datum van onttrekking, de plek van onttrekking en het aantal kubieke meters water dat per week wordt onttrokken te mailen naar [Handhaving@waterschaplimburg.nl](mailto:Handhaving@waterschaplimburg.nl);
- Er mag uitsluitend worden onttrokken vanaf in onttrekkingsverbod aangegeven plekken bij de Geul en de Gulp;
- Per bedrijf (werkend voor een gemeente op sportcomplex) of per gemeente/sportcomplex (die zelf onttrekken) mag per dag maximaal 100 m<sup>3</sup> worden onttrokken;
- Het onttrokken water moet bestemd zijn voor jonge boomaanplant in het openbaar gebied of voor sportvelden;
- Jonge boomaanplant kenmerkt zich door onvoldoende worteling waardoor afsterven als gevolg van droogte dreigt.

#### **Instellen beperkingen t.a.v. onttrekkingen voor kapitaalintensieve teelten (droogtefase 2/oranje)**

In een situatie van voortdurende droogte wordt de in het Operationeel bestrijdingsplan droogte opgenomen droogtefase 2 (fase oranje) bereikt. Zie bijlage 1 bij deze beleidsregel.

In deze fase worden beperkingen ingesteld aan het onttrekken aan oppervlaktewater t.b.v. kapitaalintensieve teelten. Deze beperkingen houden het volgende in:

- a. onttrekkingen ten behoeve van beregening van kapitaalintensieve teelt in de vorm van hard fruit zijn alleen toegestaan tussen 08:00 uur en 18:00 uur;
- b. onttrekkingen ten behoeve van beregening van kapitaalintensieve teelten, niet zijnde hard fruit, zijn alleen toegestaan tussen 18:00 uur en 08:00 uur.

#### **Instellen volledig verbod op onttrekking van oppervlaktewater (droogtefase 3/rood)**

In een situatie van nog verder voortdurende droogte wordt de in het operationeel bestrijdingsplan droogte opgenomen droogtefase 3 (fase rood) bereikt. Zie bijlage 1 bij deze beleidsregel.

In deze fase worden alle nog toegestane onttrekkingen verboden.

#### **Ontheffing van de ingestelde onttrekkingsbeperkingen (alleen in droogtefase 1/geel)**

Een onttrekkingsverbod is een noodmaatregel die wordt ingesteld om er toe bij te dragen dat de meest belangrijke functies waarvoor oppervlaktewater nodig is ingevuld kunnen blijven worden. In de (regionale) verdringingsreeks is de (wettelijke) rangorde van functies opgenomen. Met het instellen van een onttrekkingsverbod wordt bijgedragen aan de in de verdringingsreeks opgenomen rangorde van gebruik van het (nog) beschikbare water. Door opname van uitzonderingen en het mogelijk maken van ontheffingen kan de betekenis van het verbod afnemen en kan daardoor een juiste toepassing van de verdringingsreeks worden gefrustreerd. Het geven van een ontheffing moet

dus een uitzondering zijn. Aanvragen om incidentele ontheffing worden getoetst op de volgende aspecten:

1. Is er sprake van een groot maatschappelijk belang?
2. Is er sprake van het ontbreken van een redelijk alternatief?
3. Zijn de nadelige effecten voor het oppervlaktewaterlichaam niet te groot?
  - a) Het onttrokken debiet moet substantieel kleiner zijn dan de actuele afvoer van de beek (max. 25%);
  - b) Maximaal wordt in totaal 1.000 m<sup>3</sup> onttrokken;
  - c) De onttrekking duurt niet langer dan 3 dagen.

Als tenminste 2 van de 3 toetsingspunten bevestigend beantwoord worden, dan kan in principe een incidentele ontheffing verleend worden. Deze ontheffingsmogelijkheid bestaat alleen in droogtefase 1/geel.

#### **Besluitvorming en bekendmaking**

Het besluit tot het instellen van het onttrekkingsverbod uit oppervlaktewater en eventuele aanvullende onttrekkingsbeperkingen uit oppervlaktewater conform deze beleidsregel worden, namens het dagelijks bestuur, genomen door de portefeuillehouder of diens plaatsvervanger. Dat geldt ook voor het besluiten op verzoeken om ontheffing van het ingestelde onttrekkingsverbod. Het besluit wordt bekend gemaakt via het plaatsen van een bekendmaking in het (digitale) waterschapsblad. Ook worden de bekendmaking en een nieuwsbericht op de internetsite van het waterschap ([www.waterschaplimburg.nl](http://www.waterschaplimburg.nl)) geplaatst. Verder wordt via persberichten in de regionale nieuwsmedia (kranten, radio en televisie) aandacht gevraagd voor de instelling van het onttrekkingsverbod en eventuele aanvullende onttrekkingsbeperkingen.

#### **Rechtsbescherming**

Tegen het besluit tot het vaststellen van een beleidsregel en tegen een besluit tot het instellen van een onttrekkingsverbod of -beperking staat geen bezwaar en beroep open.

#### **Afwijking van de beleidsregel**

Op basis van artikel 4:84 van de Algemene wet bestuursrecht moet worden gehandeld in overeenstemming met de beleidsregel. Dit geldt niet als onverkort hanteren van de beleidsregel voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen. Het moet dan gaan om situaties die bij het opstellen van de beleidsregel niet zijn voorzien. Of dit aan de orde is wordt per concreet geval beoordeeld.

#### **Afbouw en intrekking algeheel onttrekkingsverbod**

Afbouw en intrekking van het ingestelde algeheel onttrekkingsverbod vindt plaats conform de in het Operationeel bestrijdingsplan droogte opgenomen fasering.

De afbouw en intrekking wordt via de internetsite van het waterschap en de regionale media (kranten, radio en televisie) bekend gemaakt. Ook de intrekking van het onttrekkingsverbod is gemandateerd aan de portefeuillehouder of diens plaatsvervanger.

Bijlage 1

## Droogtecriteria en referentiebeken

Onderstaande tabellen zijn overgenomen uit het Operationeel Bestrijdingsplan Droogte 2.0.

Tabel 1 Droogtefasen

<b>Fasenummer</b>	<b>Fasekleur</b>	<b>Korte omschrijving</b>	<b>Coördinatie:</b>
<b>Reguliere situatie</b>	Groen	Er is op alle 3 de indicatoren sprake van een normaal beeld.	Volledig in de lijn. In de CRK wordt droogtebeeld realtime gevolgd.
<b>1. Dreigend watertekort</b>	Geel	Op 2 of 3 van de indicatoren zien we afwijking binnen bandbreedte geel	Volledig in de lijn, start van regieteam droogte. Inzet van 1 <sup>e</sup> set droogte-maatregelen zie bijlage
<b>2. Feitelijk watertekort</b>	Oranje	Op 2 of 3 van de indicatoren zien we afwijking binnen bandbreedte oranje	Regieteam droogte en afstemming naar DB-lid (wekelijks) Inzet 2 <sup>e</sup> set droogtemaatregelen.
<b>3. Droogtecrisis</b>	Rood	2 van de 3 indicatoren door grenswaarde rood en afvoer Maas 15 m <sup>3</sup> /s of lager	<b>Opschaling</b> naar crisisorganisatie onder leiding van operationeel leider. met BT, Droogteresponsteam

Tabel 2 Criteria per droogtefase

<p>Fase</p> <p>Dashboards</p>	<p><b>Neerslagtekort Limburg</b> O.b.v. 3 KNMI stations:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Gebied Noord: Arcen en Ell</li> <li>Gebied Zuid: Maastricht</li> </ul>	<p><b>Afvoerdebiet Limburgse beken</b> O.b.v. monitoringslijst beken</p>	<p><b>Grondwaterbeeld Limburg</b> O.b.v. totaal aantal grondwaterbollen per deelgebied</p>	<p><b>Afvoer Maas</b> Alleen hanteren voor faseovergang oranje /rood</p>
<p><b>0 – Groen (situatie normaal)</b></p>	<p><u>Periode april – mei:</u> Neerslagtekort: <b>0 – 75 mm</b></p> <p><u>Periode juni – september:</u> Neerslagtekort: <b>75 – 125 mm</b></p>	<p><u>&lt;15% van het totaal aantal beken:</u> <b>Afvoer &lt; basisafvoer</b></p>	<p><u>≥75% van grondwaterbollen:</u> <b>Groen of geel</b></p>	<p><u>Afvoer :</u> <b>&gt; 100 m<sup>3</sup>/s</b></p>
<p><b>1 – Geel (situatie dreigend watertekort)</b></p>	<p><u>Periode april – mei:</u> Neerslagtekort: <b>75 – 125 mm</b></p> <p><u>Periode juni – september:</u> Neerslagtekort: <b>125 – 200 mm</b></p>	<p><u>15 – 50% van het totaal aantal beken:</u> <b>Afvoer &lt; basisafvoer</b></p>	<p><u>≥50% van grondwaterbollen:</u> <b>Geel of oranje</b></p> <p><i>(Grondwaterpeil 25-50 cm lager dan gemiddeld)</i></p>	<p><u>Afvoer :</u> <b>25 – 100 m<sup>3</sup>/s</b></p>
<p><b>2 – Oranje: (Feitelijk watertekort)</b></p>	<p><u>Periode april – mei:</u> Neerslagtekort: <b>125 – 200 mm</b></p> <p><u>Periode juni – september:</u> Neerslagtekort: <b>200 – 350 mm</b></p>	<p><u>50 – 75% van het totaal aantal beken:</u> <b>Afvoer &lt; basisafvoer</b></p>	<p><u>75 – 90% van grondwaterbollen:</u> <b>Oranje</b> Of <u>50-65% van grondwaterbollen:</u> <b>Rood</b></p> <p><i>(Grondwaterpeilen 50-100 cm lager dan gemiddeld)</i></p>	<p><u>Afvoer:</u> <b>16 – 25 m<sup>3</sup>/s</b> (ivm stuwpeil Belfeld-Grave)</p>
<p><b>3 – Rood: (Droogtecrisis )</b></p>	<p><u>Periode: -</u> Neerslagtekort &gt; <b>350 mm</b></p>	<p><u>≥75% van het totaal aantal beken:</u> <b>Afvoer &lt; basisafvoer</b></p>	<p><u>≥90% van grondwaterbollen:</u> <b>Oranje</b> Of <u>≥65% van</u></p>	<p><u>Afvoer :</u> <b>&lt; 16 m<sup>3</sup>/s</b></p>

			<u>grondwaterbollen:</u> <b>Rood</b>  <i>(Grondwaterpeil meer dan 1 m lager)</i>	
--	--	--	---	--



## Bijlage 2

Dit kaartje geeft een globaal overzicht. Voor exacte informatie raadpleeg Provinciaal Waterprogramma 2022-2027 op website provincie Limburg.

Kaart 5: Functietoekenning beken en omgevingsgericht water

